

ROMÂNIA ÎN TIMPUL REGIMULUI POLITIC ION ANTONESCU. GUVERNAREA CU LEGIONARI (I). PRIMA LUNĂ (7 SEPTEMBRIE 1940-4 OCTOMBRIE 1940)¹

Laurențiu Stroe

La Roumanie pendant le Régime Politique Ion Antonescu. Le Gouvernement avec les légionnaires (I). Premier mois (7 septembre 1940- 4 octobre 1940) Résumé

L'équipe gouvernementale s'est confrontée à un chaos généralisé. Les préoccupations principales ont visé la réorganisation de l'administration, de l'économie, de l'armée, d'autres institutions. Les problèmes économiques, l'intégration des réfugiés des territoires perdus, l'assurance de l'ordre publiques ont été résolus par le gouvernement, en aboutissant à une stabilisation de la situation interne. Les attaques à l'adresse du nouveau pouvoir n'ont pas manqué, existant même le péril de l'instabilité politique. Gouvernant autoritairement, cherchant rapidement des solutions aux problèmes internes et externes, le gouvernement a dépassé l'étape critique dans la quelle se trouvait l'état.

Mots clé: *état, national, la Légion, réorganisation, austérité.*

Cuvinte-cheie: *stat, național, legionar, restructurare, austeritate.*

La sfârșitul lunii iunie 1940, generalul Ion Antonescu a făcut un gest politic semnificativ, deschizând un drum care, după încheierea unei prime etape, urma să-l propulseze la conducerea guvernului, fiind „investit cu depline puteri pentru conducerea statului român”². Este vorba despre cunoscuta scrisoare, în care Ion Antonescu, adresându-se regelui Carol al II-lea, „se oferea să salveze «ce mai este cu puțință de salvat, din Coroană, din ordine și din granițe»; el cerea suveranului să nu mai asculte de «forțele oculte», care «ne-au adus unde ne găsim»”³.

¹ Cronologia am fixat-o în funcție de datele la care au avut loc ședințele de guvern; iată de ce am început cu reuniunea de la 7 septembrie 1940, chiar înainte de depunerea jurământului de către echipa guvernamentală, care avea să fie definitivată la 14 septembrie. Pentru finalul analizei primei luni de guvernare, am optat pentru data de 4 octombrie 1940, deoarece problematica următorului consiliu de cabinet, de la 8 octombrie 1940, reprezintă începutul proiectatei analize pentru a doua lună a coabitării politice, la guvernare, dintre generalul Ion Antonescu și Mișcarea Legionară (*n.l.s.*).

² *Monitorul oficial*, nr. 205, din septembrie 1940.

³ Ioan Scurtu, **Contribuții la viața politică din România. Evoluția formei de guvernământ în istoria modernă și contemporană**, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988, p. 486.

Regele a decis, la 9 iulie 1940, „internarea generalului la mănăstirea Bistrița (Vâlcea). Aici el (generalul Antonescu – *n.L.S.*) a stabilit, prin intermediul lui M. Antonescu, legături cu Wilhelm Fabricius, ministrul Germaniei la București, convenind asupra unui program de acțiune, în eventualitatea că ar ajunge la conducerea țării”⁴. Alt moment important, în drumul pentru preluarea controlului statului de către general, a fost întrevvedereea dintre acesta și liderul național-țărănist Iuliu Maniu, la Ploiești, în ziua de 1 septembrie. Cei doi au căzut de acord să „acționeze pentru detronarea lui Carol al II-lea și formarea unui guvern de uniune națională”⁵.

Au urmat, în intervalul 2-4 septembrie, tratativele duse de generalul Ion Antonescu cu Iuliu Maniu, Constantin I.C. Brătianu și cu Horia Sima⁶, în vederea constituirii unui guvern de coaliție. Maniu și Brătianu au condiționat demararea negocierilor de abdicarea regelui Carol al II-lea, în timp ce Horia Sima, simultan cu negocierile, difuza un manifest, în care regele era etichetat drept dușman principal al Legiunii, cerându-i-se abdicarea. Legionarii forțau nota, tratativele desfășurându-se „pe fondul unor atacuri armate, întreprinse de legionari, împotriva autorităților de stat, a unor unități militare, soldate cu morți și răniți”⁷.

La 4 septembrie, ora 12, „generalul a fost însărcinat oficial (de regele Carol al II-lea – *n.L.S.*) cu constituirea unui nou guvern. Informându-i pe Fabricius și Ghigi asupra misiunii primite și asupra planurilor sale, cei doi l-au «sfătuit», în numele Germaniei și Italiei, să-și asume puteri dictatoriale, să înlăture camarila și să acționeze pentru detronarea regelui”⁸. Antonescu se angaja să accepte ajutorul militar german, pentru asigurarea garanțiilor date de Germania și Italia, prin Arbitrajul de la Viena, cu

⁴ **Ibidem**, p. 486. „În același timp, Carol al II-lea, constatând incapacitatea lui Gigurtu de a stăpâni situația din țară, a decis să-l înlocuiască, cu o persoană capabilă să restabilească ordinea, care să aibă autoritate în armată, să se bucure de încrederea Gărzii de Fier... Persoana care întrunea aceste atribute și care, după opinia sa, îi putea asigura tronul, era generalul Antonescu, la care regele a decis să apeleze”, cf. **Ibidem**, p. 486. Pentru alte detalii, a se vedea, în acest sens și Aurică Simion, **Regimul politic din România în perioada septembrie 1940- ianuarie 1941**, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1976, p. 12-23.

⁵ Ioan Scurtu, **Viața politică din România. De la Marea Unire din 1918 la revoluția de eliberare socială și națională din august 1944**, București, Editura Albatros, 1982, p. 256. Agenții Siguranței l-au filat și i-au solicitat, chiar în casa de la Ploiești, în care se întâlnise cu Iuliu Maniu, să se prezinte urgent la București, pentru a se întâlni cu regele Carol al II-lea. „Discuția dintre Carol și Antonescu s-a derulat într-o atmosferă de tensiune, generalul acuzându-l pe rege că era principalul vinovat de situația dramatică în care ajunsese țara. Totuși, generalul n-a ridicat problema abdicării lui Carol și a acceptat ideea de a constitui un guvern, sub conducerea sa”, cf. idem, **Contribuții...**, p. 487.

⁶ „Horia Sima – șeful unei mișcări... cu rândurile decimate în timpul dictaturii regale, fără un program limpede și fără oameni cu experiență în opera de guvernare, nu inspira suficientă încredere fuhrerului Adolf Hitler. În acele zile (la începutul lunii septembrie 1940- *n.L.S.*) a apărut în primul plan al vieții politice generalul Ion Antonescu. Acesta era cunoscut ca un adversar înverșunat al lui Carol al II-lea...”, cf. idem, **Viața politică... 1918-1944**, p. 255.

⁷ Idem, **Contribuții...**, p. 487. Pentru alte detalii, a se vedea Mihai Fătu, Ion Spălățelu, **Garda de Fier, organizație teroristă de tip fascist**, Ediția a II-a, București, Editura Politică, 1980, p. 261.

⁸ Ioan Scurtu, **Contribuții...**, p. 487.

privire „la integritatea și inviolabilitatea teritoriului statului român, să acționeze pentru adâncirea relațiilor economice româno-germane”⁹. Încântat, Fabricius telegrafia la Berlin, considerând că „în persoana lui (a generalului Antonescu – *n.L.S.*) am găsit un om în fruntea guvernului român, care este ferm hotărât să execute importantele noastre cereri aici”¹⁰.

În aceeași zi, la ora 21, generalul Antonescu i-a cerut regelui Carol al II-lea să-l investească cu puteri depline, precizând că Maniu, Brătianu și Sima condiționau participarea, la un guvern de coaliție, de abdicarea suveranului. În dimineața zilei de 5 septembrie, după îndelungi ezitări, regele a semnat un decret, elaborat de Mihai Antonescu, prin care generalul Ion Antonescu era investit cu puteri depline, pentru conducerea statului român. În aceeași zi, „a fost suspendată Constituția din 27 februarie 1938 și au fost dizolvate Corpurile legiuitoare”¹¹. Evenimentele se succedau cu rapiditate, „în orele imediat următoare I. Antonescu și-a asigurat sprijinul unor adjutanți regali și al comandantului trupelor de gardă (generalul Coroamă), iar generalii devotați lui Carol fie i-a trimis în «misiune», departe de Capitală, fie i-a reținut, sub diferite pretexte, în clădirea Președinției Consiliului de Miniștri, făcându-i inofensivi. În tot acest interval, legionarii se agitău în jurul palatului și trăgeau focuri de armă, pentru a-l intimida pe rege, dar generalul Antonescu nu a intervenit pentru a restabili ordinea, lăsând să se înțeleagă că nu o putea face atâta timp cât Carol era pe tron”¹². Seara, la ora 21,30, generalul i-a cerut regelui să abdice, precizând că, în cazul unui refuz, nu-și asuma răspunderea privind securitatea regelui și a membrilor anturajului acestuia. În pofida acestui avertisment, regelui i s-a dat „timp de gândire, până a doua zi, la 4 dimineața”¹³. În urma unor consultări, cu unii oameni politici și câțiva generali, regele a constatat că era lipsit, în acel moment, de orice sprijin politic real. Doar „generalii Gh. Mihail și Paul Teodorescu au cerut regelui să rămână pe tron, angajându-se să ia măsurile necesare pentru înlăturarea lui I. Antonescu și zdrobirea bandelor legionare”¹⁴. La 6 septembrie, în jurul orei 4 a.m., generalul Antonescu, prin intermediul lt.-col. Elefterescu, a trimis o scrisoare regelui, forțând nota, prin faptul că-i cerea abdicarea, în caz contrar regelui urmând să-i revină răspunderea, gravă, a declanșării unui război civil, care să determine ocupația străină. La ora 6,10 a.m., regele „a semnat actul de abdicare, primind, în schimb, din partea lui

⁹ *Ibidem*, p. 487.

¹⁰ Aurică Simion, *Dictatul de la Viena*, Cluj, Editura Dacia, 1972, p. 223.

¹¹ Ioan Scurtu, *Contribuții...*, p. 488.

¹² *Ibidem*, p. 488.

¹³ *Ibidem*, p. 488.

¹⁴ *Ibidem*, p. 489. „Când i-a cerut lui M. Manoilescu să formeze un nou guvern, acesta a refuzat categoric: «Majestatea Voastră ați abdicat ieri seară, când ați transmis generalului toate prerogativele!». Manoilescu a sugerat ca, înainte de a se lua o decizie, în legătură cu abdicarea, Carol să ceară sfatul Legăției germane; primind mandat din partea regelui, ministrul de Externe român a avut discuții cu Fabricius, după care s-a întors la palat, cu o concluzie fermă: «Majestate, să abdicați!», cf. *Ibidem*, p. 489. Pentru alte detalii, în acest sens, a se vedea și Aurică Simion, *Dictatul de la Viena*, p. 228.

I. Antonescu, asigurarea că va putea părăsi fără riscuri țara, împreună cu entourage-ul său și că îi era permis să ia din bunurile personale tot ce dorește, cu excepția colecției de tablouri ce purta numele lui Carol I”¹⁵.

Câteva ore, mai târziu, principele Mihai a depus jurământul de urcare pe tron, în prezența lui Ion Antonescu, conducătorul statului, a patriarhului Nicodim și a lui D.Gh. Lupu, președintele Curții de Casație și Justiție. Mihai „a depus jurământul într-o formulă nouă, dictată de conducătorul statului: «Jur credință națiunii române. Jur să păzesc cu sfințenie legile statului. Jur să păzesc și să apăr ființa statului și integritatea teritorială a României. Așa să-mi ajute Dumnezeu!». Antonescu însuși avea să declare că, prin schimbarea formulei de jurământ, «am vrut să subliniez că, pe viitor, națiunea va trece întotdeauna în fața regelui»”¹⁶. Astfel, la 6 septembrie 1940 „s-a produs o nouă modificare a formei de guvernământ, în cadrul formei generale monarhice, instituită în 1866. Pentru prima dată în istoria României, se înființase funcția de conducător al statului, care preluase o parte însemnată a prerogativelor regale, exercitând și funcțiile legislative, paralel cu influențarea vădită a atribuțiilor organelor judecătorești. Practic, conducătorul statului devenise principalul om politic al țării...”¹⁷.

În ziua următoare, generalul Ion Antonescu a organizat o ședință de lucru, cu echipa guvernamentală¹⁸. Ședința a început la orele 10,30, cu precizarea generalului

¹⁵ Ioan Scurtu, **Contribuții...**, p. 490. „Odată cu actul de abdicare, Carol al II-lea a semnat și un manifest către țară, în care anunța că a făcut «jertfa» de a trece sarcinile domniei pe seama fiului său. Prin această formulă, Carol lăsa deschisă calea revenirii sale la tron, atunci când împrejurările se vor fi schimbat. Era, fără îndoială, o interpretare personală și iluzorie, deoarece decretul-lege, semnat în aceeași zi de Ion Antonescu, șeful statului și președintele Consiliului de Miniștri, prevedea în mod limpede: «Având în vedere actul de abdicare al M.S. regelui Carol al II-lea din 6 septembrie 1940... Având în vedere că succesiunea la tron în linie coborâtorească bărbătească directă și legitimă, a M.S. regelui Carol al II-lea de Hohenzollern-Sigmaringen este Măria Sa Marele Voievod Mihai de Alba Iulia», acesta devenea «Mihai I, rege al României». Astfel, problema succesiunii la tron era definitiv rezolvată, fără a mai rămâne vreo posibilitate legală de revenire a lui Carol”, cf. **Ibidem**, p. 490. Pentru alte detalii, în acest sens, a se vedea și A.L. Easterman, **King Carol, Hitler and Lupescu**, London, 1942, p. 9-27.

¹⁶ Ioan Scutu, **Contribuții...**, p. 496-497.

¹⁷ **Ibidem**, p. 497.

¹⁸ Despre componența echipei, care a participat la reuniunea din 7 septembrie, stenogramele ședințelor Consiliului de Miniștri, la care am avut acces, nu dau detalii (*n.L.S.*). „După îndelungi tratative, la 14 septembrie Ion Antonescu a alcătuit, cu concursul direct al lui Fabricius, un guvern în care majoritatea posturilor erau deținute de legionari. În aceeași zi România era declarată «stat național-legionar», iar mișcarea legionară «singura mișcare recunoscută» de noul stat. Ion Antonescu era «conducătorul statului» și «șeful regimului legionar», iar Horia Sima era vicepreședintele Consiliului de Miniștri și «conducătorul mișcării legionare», cf. Ioan Scurtu, **Viața politică... 1918-1944**, p. 257. Din confruntarea stenogramelor ședințelor Consiliului de Miniștri, care au avut loc la 7 și la 18 septembrie, echipa guvernamentală, la 7 septembrie 1940, cuprindea, printre alții: generalul Ion Antonescu, conducătorul statului și președintele Consiliului de Miniștri; la Interne, generalul David Popescu; Petre Logadi, subsecretar de stat la Interne; Mihail Manoilescu, ministrul Afacerilor Străine; ad-interim, la Finanțe, Gh.N. Leon; Ioan D. Enescu și Augustin Bideanu, subsecretari de stat la Finanțe; Ion V. Gruia, ministrul Justiției; Dumitru Caracostea, ministrul Educației Naționale; Radu Budișteanu, ministrul Cultelor și Artelor; Nichifor Crainic, ministrul

că tot ce urma să se discute urma să facă parte din setul instrucțiunilor care, „încet-încet, își vor găsi loc în programul de guvernământ, care va apare într-o bună zi. Până atunci însă, mașina Statului nu trebuia să stea în loc”¹⁹.

În lipsa unui program de guvernare structurat, oficial, conducerea statului urma să se realizeze pe baza unor directive generale, executate cu inteligență și onestitate, pe fondul unei situații de criză. Principalele probleme analizate au vizat situația Ministerului Sănătății²⁰, raporturile cu Palatul, chestiunea evreiască, reorganizarea instituțiilor statului, raportul dintre public și autorități.

În ceea ce privea raporturile executivului cu Palatul, acesta din urmă, preciza generalul Antonescu, „nu se va mai amesteca în nicio problemă a statului, iar acel ministru sau funcționar al statului ce va fi prins de mine (acționând la presiunea/influența Palatului – *n.L.S.*) va fi destituit imediat și sancționat”²¹. Palatul Regal trebuia să constituie un simbol și nu avea dreptul să se amestece în conducerea statului, în condițiile în care generalul Ion Antonescu avea depline puteri în acest domeniu. În calitate de președinte al Consiliului de Miniștri, generalul afirma că nu va abuza de puterile depline, acestea neoprinându-se la el și mergând „până jos de tot, pe treapta ierarhică și înțeleg prin aceasta că dv., după ce ați primit principiile directe de conducere, să vă ocupați și să executați..., să aveți curajul de a vă lua răspunderea unei acțiuni”²².

Chestiunea evreiască a figurat pe agenda ședinței Consiliului de Miniștri, din 7 septembrie 1940. Antonescu a recomandat prudență în abordarea acesteia, dar a

Propagandei Naționale; general I. Antonescu, ministrul Apărării Naționale; Gh.N. Leon, ad-interim la Agricultură și Domenii; Gh.N. Leon, ministrul Economiei Naționale; Ion Macovei, ministrul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor; Stan Ghițescu, ministrul Muncii; Victor Gomoiu, ministrul Sănătății și Ocrotirilor Sociale (*n.L.S.*).

¹⁹ **Stenogramele Ședințelor Consiliului de Miniștri. Guvernarea Ion Antonescu. Vol. I (septembrie-decembrie 1940)**, București, Editura Semne, 1997, p. 1.

²⁰ Chiar din startul ședinței, generalul Ion Antonescu sublinia că Ministerul Sănătății „nu a putut să facă niciodată o operă reală, deși multe sunt răcile pe care trebuia să le repare, răcile care au distrus aproape națiunea (sifilis, malarie, alcoolism, lipsa de hrană etc.), pentru că nu știe să se apere. În special alcoolismul face ravagii... Vom lua în această privință măsuri ce vor îngădi posibilitățile de desfrâu ale Națiunii”, cf. **loc.cit.**, p. 1.

²¹ **Loc.cit.**, p. 2. Se avea în vedere și prevenirea unor influențe ale Palatului în rândul ofițerilor, de aceea în Statutul Casei Regale urma să se stabilească termenul de 3 luni, „cât vor sta la Palat aghiotanții regali și apoi se vor schimba; ...cu această măsură nu vor prinde nicio aderență cu Tronul și putem trece cât mai mulți ofițeri pe la Palat”, cf. **idem.**, p. 2.

²² **Idem.**, p. 3. Ion Antonescu a explicat, în ședința Consiliului de Miniștri din 7 septembrie 1940, că membrii executivului și reprezentanții lor în teritoriu trebuie să acționeze, în domeniul de resort gestionat, pentru întărirea instituțiilor statului. În domeniul învățământului, s-a motivat desființarea instituției Străjeriei, care, după părerea lui Antonescu, fusese investită cu puteri care anihilau adevăratul învățământ și școala propriu-zisă. Biserica urma să fie reorganizată, pentru a nu deveni tribună publică sau afacere, cu alte cuvinte trebuiau luate măsuri care să anihileze amestecul preoților în viața politică, traficul de influență în interiorul instituției. Familia a făcut obiectul unei analize, din perspectiva comportamentului soților, dar și al soțiilor, despre care Antonescu, mai în glumă, mai în serios, susținea că se ocupau de intrigi și spionaj (*n.L.S.*).

atenționat că „sunt oameni care cunosc problema și spun că foarte curând statul român poate fi chemat la o acțiune ca să-și recupereze, în parte, rușinea de care este acoperit azi”²³.

Discuțiile au revenit la mecanismul de conducere, centrat pe *deplinele puteri* (s.a.), precizându-se că, în cadrul prerogativelor regale, suveranul semna doar un singur decret, de numire a primului ministru, iar Antonescu își rezerva dreptul de a le semna pe toate celelalte. Până la reorganizarea statului, problemele urmau a fi rezolvate prin decizii²⁴, iar miniștrii urmau a fi informați, în scris, despre ceea ce considera generalul că era necesar în actul guvernării²⁵. Se preconiza reducerea numărului ministerelor, eficientizarea Ministerului Justiției²⁶, epurări în poliție, Siguranța Statului, finanțe publice, Ministerul de Externe, Ministerul Muncii. În privința impozitelor, s-a subliniat necesitatea relansării producției, a creșterii eficienței muncii, pentru a avea posibilitatea de a aduna, cu impozite mult mai mici, sume mult mai mari. Eventualele derapaje din actul guvernării urmau să fie pedepsite, generalul argumentând că „era mult mai ușor ca națiunea să dea jos un prim-ministru și să aleagă altul, decât să dea jos un rege”²⁷. Pentru moment, generalul avertiza echipa ministerială că unele din măsurile luate și propuse ar putea fi considerate incomplete și forțate, dar ele au fost propuse și adoptate în contextul în care, sublinia Antonescu, „nu am avut nimic cugetat și pregătit, căci mă preocupa teribil problema ca nu cumva să mor înainte de a-l da jos pe acest rege (Carol al II-lea – n.a.)”²⁸.

Cât despre relațiile dintre general și miniștri²⁹, aceștia erau avertizați, chiar în

²³ Idem, I, p. 5. Printre altele, într-o manieră alambicată, Antonescu le spunea miniștrilor că este o *problemă mare* (s.n.), care poate fi rezolvată în măsura în care statul va fi capabil să acționeze și să reacționeze adecvat. Cred că avea în vedere o eventuală deteriorare a raporturilor germano-sovietice și rezolvarea problemei evreiești în funcție de modificările contextuale, militare și politice, pe plan european (n.l.s.).

²⁴ Idem, I, p. 7.

²⁵ Idem, p. 8.

²⁶ Antonescu le-a spus miniștrilor că „cetățeanul a pierdut încrederea în rolul pe care trebuia să-l aibă Justiția, în speranțele pe care cel care are dreptate și le pune în casele dreptății... toată lumea la un moment dat, nu a mai avut convingerea că la tribunale se poate găsi justiția”, cf. Idem, p. 9. Primul ministru solicita, chiar din primele momente ale guvernării, să i se dea numele celor care au judecat strâmb, care au judecat la ordin, fiindcă acei magistrați nu mai meritau să rămână în sistem. Generalul reamintea echipei guvernamentale că refuzase să tragă „ieri (6 septembrie 1940 – n.a.), în lumea de pe stradă, care manifesta, deși toată lumea îmi cerea să trag. Este foarte ușor să tragi în mulțime și să omori; ...dar, când faci aceasta, să-ți iei și responsabilitatea gestului, iar nu unul să ordone crima și alții să-și ia răspunderea”, cf. Idem, p. 10.

²⁷ Idem, p. 12.

²⁸ Idem, p. 12-13.

²⁹ Echipa guvernamentală, care avea să capete, după cum am mai precizat, o configurație precisă la 14 septembrie 1940, cuprindea, în acel moment, următoarele persoane: generalul Ion Antonescu, președintele Consiliului de Miniștri; Horia Sima, vicepreședintele Consiliului de Miniștri; Ovidiu Vlădescu, secretar general la Președinția Consiliului de Miniștri; general David Popescu, ministru de Interne, înlocuit la 14 septembrie 1940 cu generalul Constantin Petrovicescu; Petre Logadi, subsecretar de stat la Interne (4 sept.-14 sept. 1940); lt.col. Al. Rîoșanu, subsecretar de stat pentru Poliție și Siguranță, din 14 septembrie 1940;

preajma depunerii jurământului, că primul ministru era dispus să primească observațiile lor, dar „recalcitranți nu vor exista sub generalul Antonescu; cel ce este recalcitrant îl consider trădător și trădătorii merg la zid”³⁰.

Următoarea ședință a Consiliului de Miniștri a avut loc la 18 septembrie 1940. La început, generalul a reluat problema directivelor cu caracter general, enunțate în ședința anterioară, precizând că, atunci când va avea timp, le va da formă definitivă și le va transmite miniștrilor. A urmat, pe ordinea de zi, impusă de Ion Antonescu, analiza problemelor cu care se confrunta armata. Generalul C. Pantazi, subsecretar de stat pentru Armata de Uscat, a solicitat un fond de rulment, pentru a cumpăra din timp necesarul de suzistență pentru iarnă, pentru a preveni o eventuală creștere a prețurilor³¹. Ion Antonescu, președintele Consiliului de Miniștri, dar și ministrul Apărării Naționale, a avertizat că o armată de 800.000 de oameni³² nu va putea fi întreținută de stat, pe timpul iernii. Calculul, în opinia generalului, trebuia făcut pe efective mai mici, reduse la minimum necesar³³. O parte din efective, cu toate mijloacele, urma să fie dirijată în agricultură, după un plan riguros, alcătuit împreună cu perfecții și cu Ministerul Agriculturii.

Comandorul Gh. Jienescu, subsecretarul de stat pentru Aer și Marină, a semnalat o problemă a aviației, care, încă din luna mai, nu mai primise nimic din comenzile de armament, contractate în Germania, Franța, Marea Britanie, Belgia. Cu

Mihail Manoilescu, ministrul Afacerilor Străine, înlocuit de la 14 septembrie 1940 de Mihail Sturdza; Gh.N. Leon, ministru de Finanțe, înlocuit de la 14 septembrie 1940 de G. Cretzianu; Ion V. Gruia, ministrul Justiției, înlocuit, la 14 septembrie 1940, de Mihai A. Antonescu; Dumitru Caracostea, ministrul Educației Naționale; Radu Budișteanu, ministrul Cultelor și Artelor; Traian Brăileanu, ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor, din 14 septembrie 1940; Nichifor Crainic, ministrul Propagandei Naționale, până la 14 septembrie 1940; general Ion Antonescu, ministrul Apărării Naționale, iar secretar general al respectivului minister a fost generalul Ilie Ștefleă; Gh.N. Leon, ministru ad-interim la Agricultură și Domenii, din 14 septembrie 1940 ministrul fiind preluat de Nicolae Mareș; Gh.N. Leon, ministrul Economiei Naționale, înlocuit la 10 noiembrie 1940 de Mircea Cancicov; Ion Macovei, ministrul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor, înlocuit de la 14 septembrie 1940 de Pompiliu Nicolau, care, la 24 octombrie 1940 a cedat locul lui Ion Protopopescu; Stan Ghițescu, ministrul Muncii; Victor Gomoiu, ministrul Sănătății și Ocrotirilor Sociale; Vasile Iașinschi, din 14 septembrie 1940 ministrul Muncii, Sănătății și al Ocrotirilor Sociale; lt.col. Nicolae Dragomir, ministrul Coordonării și al Statului Major Economic (n.L.S.).

³⁰ Primul ministru a detaliat punctual său de vedere: „Spun aceasta acum, la fel cum îi spuneam altădată regelui Carol al II-lea, anume că tâlharii trebuie puși la zid, lucru care-l supăra peste măsură. *Și tâlhar eu înțeleg că este acela care nu-și face slujba și nu se supune în chip desăvârșit (s.L.S.)*”, cf. Idem, I, p. 13.

³¹ S-a analizat o micșorare ulterioară a fondului de rulment pentru armată, în contextual în care România se îndrepta către o economie dirijată, în care prețurile nu mai aveau să oscileze „după cum voiau anumite cercuri oculte din comerțul românesc”, cf. Idem, p. 16.

³² „...**G-ral I. Antonescu:** Este o armată mobilizată. Ați socotit reducerile?/ **G-ral C. Pantazi:** Am socotit că rămân 800.000, dacă fac reducerile de 25%”, cf. Idem, p. 15-16.

³³ Într-o ședință a Marelui Stat Major, anterioară ședinței Consiliului de Miniștri, de la 18 septembrie 1940, Antonescu ordonase generalului Ioanițiu să înceapă demobilizarea a 30% din efectivele armatei, începând cu data de 16 septembrie. Generalul Pantazi nu era la curent cu stadiul executării acelui ordin, deoarece fusese dat direct, de Antonescu, care nu-l anunțase pe subsecretarul de stat (n.L.S.).

delicatețe, din listă a fost omisă Germania, analizându-se cazul celorlalte trei țări, în care statul român avea sold creditor, de 2 miliarde de lei, în devize. Profesorul Gh.N. Leon, ministrul secretar de stat la Departamentul Economiei Naționale, a explicat că debitorii nu mai erau în situația de a face exportul contractat și au blocat fondul, inclusiv încercarea guvernului român, care a intenționat, prin intermediul Băncii Naționale, „aurul de acolo să-l trimită în America, dar l-au oprit, ne socotesc dușmani”³⁴.

Profesorul Pompiliu Nicolau, ministrul secretar de stat la Departamentul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor, a intervenit, propunând o detaliere a problemei materiilor prime, cu referire la problema aluminiului. Profesorul considera că România avea cele mai mari rezerve de bauxită din Europa, iar în iarna care se apropia, Ministerul Economiei putea să studieze problema exploatării, din primăvara anului 1941 aceasta urmând să înceapă³⁵. Ministrul considera că asemenea procedură trebuia să fie aplicată și în cazul depozitelor de cupru. O altă problemă o constituia cauciucul sintetic, România având petrol, materia primă utilizată la producerea cauciucului.

De la probleme economico-financiare, I. Antonescu a deplasat dezbaterile tot în domeniul armatei, considerând că, în acel moment, armata română era neinstruită, ofițerii de rezervă nepregătiți, pentru că „tot banul s-a dus în birocrăție; și în armată, și la ministere, birocrăția a consumat totul, în dezordine; dacă nu ieșim din această situație, printr-o nouă reorganizare a statului, murim”³⁶.

³⁴ „... **G-ral I. Antonescu**: Ce măsuri de represalii avem ?/ **Gh. Leon** : Între dl. Manoilescu și dl. Hoare au fost tratative. Tot conflictul, formal, cel puțin, s-a născut din faptul că au fost șleperi străine pe Dunăre, pe care le-am sechestrat. Ei ne-au oprit atunci toate vapoarele noastre, care veneau în România și alimentau armata... S-a discutat. Urmează să se ajungă la o înțelegere. Aș vrea ca în această chestiune să vorbească dl. ministru Sturza. Avem mii de kg de lână care trebuie importate, le aducem din Turcia. Însă, pentru că turcii fac export cu vapoarele engleze, ei ne cer să le dăm garanția că nu vom sechestra vapoarele englezești. Trebuie să le dăm această garanție, pentru că altfel nu ne vine lâna... Anglia nu cere un angajament din partea turcilor, îmi cere mie să dau garanție cuvântul meu.../ **G-ral I. Antonescu**: Din punct de vedere politic, nu există nicio dificultate... Atunci să ridicăm măsura luată de dl. Manoilescu, ca să ne dea drumul la vapoarele noastre, să continuăm schimburile cu Turcia”, cf. Idem, I, p. 18-19.

³⁵ „... **Gh. Leon**: Chestiunea bauxitei a fost discutată de mai multe ori. Dar aceasta este o problemă financiară, nu economică, fiindcă pentru prelucrarea bauxitei se cereau uzine, care presupuneau investiții de aproape un miliard... Nemții și-au luat angajamentul să facă investițiile necesare, nu le-au făcut. Am vorbit cu ministrul Germaniei în această chestiune, mi-a spus că nu pot face investițiile la care s-au angajat, din cauza războiului. Dacă ei nu le pot face, nu le putem face nici noi./ **G-ral I. Antonescu** : Dl. Ministru al Comunicațiilor a dat numai o idee, un exemplu. Dar aceasta nu înseamnă că nu trebuie să facem institutul de cercetări științifice, să-l facem și să-l punem în ordine, să avem toate studiile făcute de acel institut”, cf. Idem, p. 23-24. Institutul de cercetări științifice îl preocupa pe generalul I. Antonescu. El considera că acest for științific trebuia să funcționeze în strânsă legătură cu Consiliul de Stat, toate problemele care urmau să fie cercetate urmau să fie puse în aplicare de organele corespunzătoare ale statului (*n.l.S.*).

³⁶ Idem, I, p. 24. Generalul Antonescu aprecia că, „dacă suntem atacați, în condițiile de astăzi, Țara Românească se va apăra, ca să piară în condiții de onoare, dar ca să câștige războiul, este exclus. Tot efortul pe care trebuie să-l facem este să evităm războiul și să ne organizăm, să profităm de răgazul de liniște”, cf. Idem, p. 25.

În problema reorganizării armatei, s-a apreciat că numărul diviziilor a fost micșorat la câte se puteau dota cu armament și se instruiău corespunzător cerințelor, de a activa eficient în război. Iată de ce au fost puse în discuție anumite contracte, cu comenzi pentru armată, hotărându-se că „toate contractele care nu s-au putut executa, pentru că nu era licență, pentru că lipseau tehnicienii, pentru că nu existau instalațiile necesare trebuie tăiate... Noi nu mai facem nicio plată pentru niciun contract care nu este necesar”³⁷. Noua organizare a armatei trebuia să corespundă unui stat care pierduse 33% din suprafață și aproape 7 milioane de locuitori, iar armata urma să fie redusă, conform posibilităților de finanțare și întreținere³⁸. La rândul lui, ministrul Afacerilor Interne, generalul C. Petrovicescu, a început raportul cu mențiunea unor „oarecare incidente”³⁹ la frontiera de vest, „cărora opinia publică și lumea de acolo le dă proporții care nu sunt reale, pe care noi, însă, le punem la punct”⁴⁰. În Dobrogea, bulgarii „de la noi erau în stare de agitație”⁴¹, iar pentru normalizarea situației, în zona Constanței, a fost suplimentat, cu o companie, efectivul trupelor de jandarmi.

Ministrul de Interne a adus în discuția Consiliului de Miniștri cazul răspândirii unor manifeste comuniste, în Capitală și în alte orașe. Generalul Antonescu a anunțat echipa guvernamentală că, în urma unui acord cu Horia Sima, la nivel național se vor organiza echipe de legionari și polițiști, care vor prelua operațiunile de prevenire și prindere a comuniștilor, pentru a da un semnal clar pentru „toți cei care caută să facă dezordine în țară; generalul Antonescu nu glumește, am declarat Stat Național-Legionar, cine nu se încadrează în acest regim, este tratat ca atare; îmi trebuie liniște, îmi trebuie ordine, ca să refac țara și nu putem să ne plecăm în fața primilor derbedei care ne amenință”⁴².

Un motiv de îngrijorare îl reprezenta existența unei organizații, încă

³⁷ Idem, p. 28. Au fost considerate oneroase contractele cu „Malaxa” și cu „Franco-Româna”, la ultima fiind plătită suma de 300 de milioane de lei, dar modificându-se contractul privind data de livrare, care fusese stabilită pentru anul 1945 (*n.L.S.*).

³⁸ I. Antonescu stabilea un termen de 20 de zile pentru restructurarea armatei, iar pe miniștri îi anunța că la Marele Stat Major se stabiliseră deja efectivele, urmând a se definitiva schițele, graficele și calculele corespunzătoare dotării armatei, fiind deja anunțată, tot de I. Antonescu, o reducere a cheltuielilor cu aproximativ 10 miliarde lei (*n.a.*).

³⁹ Idem, I, p. 31.

⁴⁰ Idem, p. 31.

⁴¹ „...**G-ral I. Antonescu:** Bulgarii nu vor să se ducă dincolo (în Cadrilater – *n.L.S.*), fiindcă au fost mai mulțumiți aici. Dar aceasta este o problemă gravă pentru statul român, fiindcă nici la Viena nu s-a avut grijă să se hotărască să trecem în Țara Ungurească pe toți ungurii care nu sunt băștinași la noi. Au, probabil, și unii și alții, cuvânt de ordine, fie de la Budapesta, fie de la Sofia, să nu plece de la noi, în țara lor. Sunt un fel de cui al lui Pepelea, element de agitații și, probabil, de pretenții. De aceea trebuie, cu tact și energie, să-i scoatem de la noi, să scoatem acest cui din casa noastră, să ne debarasăm de cât mai mulți bulgari și unguri. Ungurii și bulgarii trebuie să plece în țările lor, să rămână numai cei care locuiesc în județul Tulcea, dintre bulgari. Ceilalți, care vor să rămână, n-o fac decât pentru a fi elemente de agitație. În români n-am pus glonțul, dar în bulgari pun glonțul. Trebuie să curățăm țara aceasta odată de toate elementele străine”, cf. Idem, p. 31-32.

⁴² Idem, p. 32.

neidentificate, care lansa „zvonuri, unul mai fantastic decât altul; că acum 2 zile ne dăduse ultimatum Rusia, că germanii erau la frontiera Moldovei...”⁴³.

Generalul Petrovicescu a continuat informarea, solicitând să se permită autorităților județene, prefectilor, să rechiziționeze locuințe pentru cei care au nevoie, „căci de bunăvoie nu se găsesc locuințe și lumea evacuată suferă”⁴⁴.

A urmat, în cadrul ședinței de guvern, detalierea funcționării departamentului Colonizării și Populației Evacuate, coordonat de subsecretarul de stat Corneliu Georgescu. Toate problemele, de orice ordin, care aveau legătură cu populația evacuată, trebuiau rezolvate de respectivul departament, în cooperare cu celelalte ministere, iar Subsecretariatul de stat al Colonizării și Populației Evacuate era răspunzător, în final, de modalitatea soluționării.

Ședința a continuat, cu propunerea generalului I. Antonescu de a se înființa o comisie de specialitate care să analizeze oportunitatea de a transforma „Palatul Regal, din Calea Victoriei, în Palat Guvernamental”⁴⁵.

La ora 20, ședința Consiliului de Miniștri a fost suspendată pentru 5 minute, interval în care I. Antonescu a primit, în audiență, pe ministrul statului Chile.

Când i-a venit rândul să-și prezinte raportul, N. Măreș, ministrul Agriculturii și Domeniilor, a făcut, pentru început, o estimare a mărimii terenurilor agricole, cu proprietari evrei. Generalul Antonescu, după ce, anterior, se consultase în această problemă cu ministrul Economiei Naționale, a propus, ca soluție provizorie, ca acele terenuri să fie date, în folosință, evacuaților din Basarabia, care erau agricultori. În contul veniturilor, urmau a fi plătiți și ei, dar și proprietarii. Urma, așa cum le-a spus Antonescu, miniștrilor, să se găsească „soluția finanțării și a trecerii definitive a acestor pământuri în proprietatea noastră”⁴⁶.

A urmat analiza altor probleme, cum ar fi mobilizarea tuturor forțelor, inclusiv

⁴³ Generalul I. Antonescu a cerut ca toate acele zvonuri să fie infirmate de Ministerul Afacerilor Interne, pentru a nu fi ținută opinia publică în nesiguranță. Dezmințirile trebuiau date în presă, din 2 în 2 zile, până când populația va căpăta încredere că ceea ce spunea guvernul corespundea realității (n.l.s.).

⁴⁴ Idem, I, p. 33. „... **G-ral I. Antonescu:** Trebuie pusă chestiunea refugiaților, pentru că, în provincie, unde de cele mai multe ori nu se gândea nimeni să închirieze, sau dacă o făcea lua 30.000 de lei pe o casă, acum ia 100.000. /**M. Antonescu** (ministrul Justiției- n.l.s.): Am primit pe dl. Pop, prim-președinte, fost director al Justiției, în Ardeal, care mi-a spus că, după o rezistență de câteva zile, populația din Sibiu (Clujul avea ca zonă de evacuare Sibiu, iar principiul așezării refugiaților în zone cu același caracter etnic era dificil, datorită rezistenței populației germane- n.l.s.) dă tot sprijinul, dacă cererile făcute nu sunt exagerate. / **G-ral I. Antonescu:** Trebuie vorbit și cu dl. Hans Otto Roth, pentru populația germană. Să-l rogi, din partea mea, să aibă înțelegerea comunității germane, în această chestiune”, cf. Idem, p. 33-34.

⁴⁵ „... **G-ral I. Antonescu:** S-a pus problema Palatului Reginei Elena și al Regelui, care este încă un copil și nu se pronunță în problemele de stat, fiindcă Palatul Regal din Calea Victoriei se va transforma în Palat Guvernamental. Ministerul Domeniilor va însărcina o comisiune de funcționari arhitecți, care să studieze repartizarea. Păstrăm numai Sala Tronului și un mic salonaș, de solemnități mari. Restul Palatului... se transformă în Palat Guvernamental. Terminăm și Ministerul de Interne, pentru ca toată administrația statului să fie la un loc, să scăpăm de plaga chirii... Această operă se va înfăptui, probabil, în aprilie viitor”, cf. Idem, p. 45.

⁴⁶ Idem, p. 45-46.

a armatei, pentru efectuarea lucrărilor agricole, organizarea transportului lemnului, necesare populației, situația rezervelor de grâu, „ca să nu ne surprindă evenimentele și să nu mai putem face față cererilor populației”⁴⁷.

Nu a fost omisă discutarea, în sedință de guvern, a problemelor Educației Naționale, Cultelor și Artelor. Ministrul de resort, profesorul Traian Brăileanu, a exprimat anumite îndoieli, privind modalitatea în care va coopera, cu Horia Sima, în vederea reorganizării Străzii Țării, dar a fost întrerupt, cu brutalitate, de I. Antonescu, care se pusese de acord, anterior, cu Horia Sima, în această problemă⁴⁸.

Brăileanu a prezentat situația Ministerului Educației, explicând că reorganizarea vizase suprimarea unui minister plin, cel al Cultelor și Artelor și două subsecretariate, de la Instrucție. Comprimarea, justificată prin micșorarea teritoriului și scăderea veniturilor statului, a sporit însă numărul și dificultatea problemelor cu care se confrunta ministerul. Dacă acesta rezolvase, în linii mari, problemele în legătură cu corpul didactic primar și secundar, refugiat din Basarabia și Bucovina, au intervenit alte probleme, care, împreună cu cele legate de adaptarea la noul regim, al Statului Național-Legionar, au făcut sarcina ministrului Educației Naționale „extrem de grea”⁴⁹. Brăileanu a atras atenția asupra necesității de a rezolva problema școlilor superioare din Cernăuți, Chișinău și Cluj, propunând mutarea Facultății de Teologie din Cernăuți la Suceava, iar întreaga Universitate din Cluj să fie mutată la Sibiu. În acest caz, ar fi trebuit ca Școala de Ofițeri de la Sibiu să fie mutată la Arad, acolo existând „condițiile cele mai bune”⁵⁰. În cazul Facultății de Agronomie de la Chișinău, a fost abandonat proiectul de a fi mutată la Craiova, deoarece doar 8 dintre profesorii facultății s-au refugiat în România, ceilalți, inclusiv personalul auxiliar „au rămas la Chișinău”⁵¹. Academia de Comerț, din Cluj, urma să fie amplasată la Brașov, cheltuielile cu mutarea și întreținerea asumându-și-le Camera de Comerț din localitate. O altă parte a intervenției ministrului Educației a reprezentat-o un set de propuneri legislative, privind reorganizarea ministerului, alcătuirea unui regulament pentru reglarea cumulului în învățământ, eliminarea tuturor profesorilor evrei din învățământul public, reglementarea învățământului particular evreiesc, autorizarea ministerului de a demite din funcție directorii, inspectorii, decanii, rectorii a căror rămânere în funcție ar „primejdui buna funcționare a învățământului și ar da prilej la

⁴⁷ Idem, p. 50.

⁴⁸ „...**G-ral I. Antonescu:** Straja Țării, cu premilitarii și legionarii, vor intra sub o direcție unică, sub un comandament unic... Am discutat problema cu dl. Horia Sima. Suntem de acord. Am dat în această privință anumite dispoziții. Straja nu mai iese afară din cadrul școlii, ceea ce până acum a produs anarhie în școală. Școala predomină, iar Straja Țării i se pune la dispoziție. Straja Țării se ocupă de educația fizică, patriotică, sportivă și morală, numai în anumite zile pe săptămână, în 2 după-amieze.../ **Tr. Brăileanu:** Din punct de vedere tehnic, mă voi înțelege cu dl. Horia Sima. Dacă mă voi înțelege.../ **G-ral I. Antonescu:** Nu «dacă»! Trebuie să te înțelegi!”, cf. Idem, p. 51.

⁴⁹ Idem, p. 51-52.

⁵⁰ Idem, p. 52.

⁵¹ Idem.

conflicte, sabotând activitatea profesională”⁵², desființarea Școlilor Normale și organizarea pregătirii pedagogice, a profesorilor, în universități. Ministrul a încheiat raportul, semnalând insuficiența fondurilor pentru profesorii refugiați, necesitatea ca anumite autorități și instituții să elibereze anumite cămine studențești, ocupate, urgentarea preluării patrimoniului Străzii Țării, de Ministerul Educației. Generalul Ion Antonescu a atras atenția ministrului Brăileanu că „se afla în imposibilitatea de a duce Universitatea din Cluj la Sibiu”⁵³. Soluția propusă de general era mutarea universității la Alba-Iulia, pe moment doar Rectoratul și Facultatea de Drept, iar din primăvara anului 1941 să se construiască o universitate nouă, Antonescu fiind decis să asigure, la Alba-Iulia, „tot ceea ce este necesar”⁵⁴. Despre căminele studențești, Antonescu a cerut să se găsească locuri de plasare și organizare a căminelor, să nu ajungă studenții să cerșească și să se apuce de rele, iar locații existau, în primul rând cele ale Străzii Țării, inclusiv „locuința domnului Sidorovici... și ale altor domni”⁵⁵. A urmat un set de dispoziții cu privire la activitatea și salarizarea preoților, „care să nu facă din datoria lor un mijloc de îmbogățire”⁵⁶.

Ședința s-a încheiat, cu ordinul generalului de a se lua măsuri drastice, pentru a preveni infiltrarea în România a evreilor, ungarilor, bulgarilor, din teritoriile cedate. Urmau să fie primiți doar românii care fugeau din cauza persecuțiilor⁵⁷. Antonescu s-a despărțit de miniștri, reamintindu-le că el lucra prin directive scrise, iar „dacă spune cineva, din ordinul meu, să faceți ceva, să-l dați afară și pe mâna poliției, eu spun în scris”⁵⁸.

La 21 septembrie, 1940, ora 10,15 au început lucrările unui nou Consiliu de Cabinet, la care a fost chemat, în mod special, Alex. Constant, subsecretar de stat la Presă și Propagandă. Anterior, acesta primise de la general instrucțiuni precise, privind modul cum să coordoneze activitatea presei, „pentru toate problemele pe care vrem să le prevenim, să ducem în privința lor o campanie perseverentă, iar nu un ziar să atace aceste probleme din proprie inițiativă”⁵⁹. Opinia publică, considera I. Antonescu, trebuia pregătită să înțeleagă măsurile guvernului, printr-o propagandă susținută de toate jurnalele. Generalul a precizat că el va da directive subsecretarului de stat Constant să atace problemele de stat, importante, cu două-trei luni înainte; „simt că se pune ceva la cale, la Berlin sau la Londra, o campanie evreiască la

⁵² Idem, p. 53.

⁵³ Idem, p. 54.

⁵⁴ Idem.

⁵⁵ Idem, p. 55.

⁵⁶ Idem

⁵⁷ „**G-ral I. Antonescu:** Urmăriți și executarea, nu numai să dați ordine. Tot ceea ce spun aici trece la execuție, se urmărește execuția și mi se spune dacă s-a executat sau nu. Eu țin minte totul, am o memorie de drac. Se poate întâmpla să întreb, peste 3 luni, ce s-a făcut cu o problemă și contolez executarea”, cf. Idem, p. 58.

⁵⁸ Idem, p. 59.

⁵⁹ Idem, p. 67-68.

Washington, imediat încep să atac problema în presă, iar în ședința de luni vă voi da câteva probleme de acestea”⁶⁰. Problemele semnalate de presă trebuiau centralizate și repartizate ministerelor de resort, iar la fiecare articol cu caracter critic, la adresa guvernului, să fie dat un răspuns, un comunicat oficial, pentru a nu se induce opiniei publice „curentul că noi (guvernul – *n.L.S.*) suntem vinovați într-o chestiune oarecare”⁶¹. Presa trebuia curățită de analfabeți și elemente necinstite, care, de regulă, trăiau din șantaj și denaturarea unor fapte, cărora le dădeau caracter senzațional, prin subiectele de presă. Subsecretarul de stat Constant convocase, la 20 septembrie, deci cu o zi înaintea consiliului de cabinet, pe toți directorii ziarelor din Capitală și le comunicase toate principiile pe care le fixase, cu generalul Antonescu, într-o întrevvedere de lucru, anterioară.

A urmat „punerea la punct a unei chestiuni cu domnul Sima”⁶². Antonescu s-a referit, cu privire la acest aspect, la Statul Național-Legionar, precizând că el era șeful regimului legionar, iar Horia Sima comanda Mișcarea Legionară. Înțelegerea dintre cei doi era că toată partea politică o făcea Mișcarea, dar în guvernare „partidul nu se amestecă; nu se amestecă decât domnul Horia Sima, prin raporturile directe pe care le am cu domnia sa și împreună căutăm să dirijăm statul în direcția cutare sau cutare – cădem sau nu cădem de acord;... până acum am căzut de acord în toate problemele și, cu siguranță, tot așa se va întâmpla și de aici înainte”⁶³. Mișcarea Legionară nu trebuia să se amestece în activitatea ministerelor, iar anumite sugestii, privind problemele guvernării, venite din partea lui Horia Sima, erau acceptate în unanimitate de echipa guvernamentală sau erau respinse. Legionarii nu mai puteau să intre oricând în ministere, „cum s-a întâmplat la început; a fost o perioadă romantică, explicabilă, un tineret comprimat până la refuz, care, atunci când i s-a dat drumul, a sărit în sus și a pocnit pe mulți. Acum însă intrăm în ordine și în legalitate”⁶⁴.

Decretele urmau să fie semnate de generalul Antonescu, după ce erau vizate de ministrul Justiției, Mihai Antonescu, pentru a nu genera procese în dauna statului.

În privința contactului cu Legațiile străine, printr-un ordin circular, din seara de 20 septembrie, 1940, se stabilea, ca persoana de contact, pentru problemele Mișcării Legionare, să fie Horia Sima; pentru politica generală a statului, Mihai Antonescu; pentru chestiunile externe, M. Sturdza; pentru problemele economice, prof. Gh. Leon, ministrul Economiei și lt.col. N. Dragomir, ministrul Coordonării; pentru presă și propagandă, Alex. Constant.

Generalul Antonescu a pus în discuția Consiliului de Cabinet o altă problemă, generată de agitațiile unor oameni politici. Unii dintre aceștia, amenințați, prin anchetele în curs, în care erau implicați, să-și piardă averile enorme, acumulate în

⁶⁰ Idem, p. 68.

⁶¹ Idem.

⁶² Idem, p. 71.

⁶³ Idem.

⁶⁴ Idem, p. 72.

calitate de membri ai diferitelor consilii de administrație, comisii, ș.a, considerau că regimul politic trebuia lichidat, printr-o lovitură de stat, înainte de finalizarea anchetelor sau de extinderea acestora.

Altă urgență, asupra căreia Antonescu i-a prevenit pe miniștri că o enunță pentru a treia oară, după care v-a trece la sancțiuni, o reprezenta asigurarea aprovizionării populației cu porumb, grâu, sare, petrol, lemne, tutun, ulei, motorină, articole care „să nu fie speculate, așa cum se speculau până acum, de jidani”⁶⁵. Consiliul a luat sfârșit cu analiza problemei minoritarilor din aparatul de stat, eliminarea totală a acestora urmând a fi realizată progresiv „și nu prin măsuri violente, care să creeze o situație grea”⁶⁶.

Consiliului de Cabinet, de la 27 septembrie 1940, a început cu raportul ministrului Afacerilor Străine. Acesta semnala că URSS contesta granița de est a României, pretinzând că, în regiunea canalului Chilia, granița trebuia deplasată cu o paralelă spre sud, ceea ce reprezenta „aproape o șeptime din debitul de apă al canalului; inconvenientul ar fi că ni s-ar surpa orice utilizare practică a canalului Chilia și... din situația pe care o câștigă prin această nouă graniță, prin deplasarea cu 5 km mai la sud, ar fi în stare (U.R.S.S. – *n.L.S.*) să ne astupe portul Sulina”⁶⁷. Cu o zi înaintea ședinței, militarii sovietici, în zonă, trăseseră „focuri de tun, nu numai de armă, să captureze o șalupă românească”⁶⁸. Există și problema unui număr de peste 20.000 de români, din Basarabia, care doreau să se întoarcă în țară. În schimbul acestora, partea sovietică cerea, pe baza unei liste, predarea a 250 de comuniști, aflați în detenție, în România, sub pretextul că aceștia erau de origine din Basarabia sau din nordul Bucovinei.

În ceea ce privește relațiile cu Ungaria, generalul Antonescu a anunțat membrii cabinetului că au scăzut, în intensitate, atrocitățile comise la adresa populației românești, în partea Transilvaniei, cedată Ungariei. Diminuarea violențelor a fost determinată, cel puțin așa credea Antonescu, de intervențiile lui Valer Pop la Budapesta, „cât și a intervențiilor directe la Berlin și la Roma și la miniștrii Germaniei și Italiei, la București”⁶⁹. Guvernul de la Budapesta a atribuit violențele, comise la adresa românilor, unor organizații extremiste și a promis că va lua măsuri, pentru a ține sub control situația. Pe linia normalizării, în teritoriul cedat din Transilvania fuseseră deschise 2 consulate românești, guvernul român mai solicitase încă unul, iar guvernul Ungariei, la rândul lui, ceruse deschiderea unui consulat la Iași. Interesantă este afirmația generalului Antonescu, cu privire la faptul că, în acel moment, se trata, încă, la Budapesta, delimitarea frontierei româno-ungare.

Punctul nevralgic, pentru România, rămânea, totuși, agresivitatea U.R.S.S.,

⁶⁵ Idem, p. 74.

⁶⁶ Idem, p. 75.

⁶⁷ Idem, p. 95.

⁶⁸ Idem.

⁶⁹ Idem, p. 96.

Antonescu explicând membrilor cabinetului că U.R.S.S. încerca două manevre, de amploare. Prima era aceea de a pătrunde în Comisia Internațională a Dunării, adică în regimul internațional al Dunării, până la Bratislava. Generalul reamintea că „sub regimul trecut Comisia Europeană îngăduia Rusiei să vină numai până la Brăila; chestiunea aceasta a început în 1856, în urma Tratatului de la Paris, trecând prin diferite faze, corespunzătoare pozițiilor internaționale pe care le-a avut Rusia, față de Europa”⁷⁰. A doua manevră era intenția de a lua statului român, cu desăvârșire, „posibilitatea de a mai naviga pe canalul Chilia; dacă ieșim din canalul Chilia, atunci și ieșirea, la Marea Neagră, a țării noastre, este aproape compromisă”⁷¹. Antonescu, înainte de expunerea ministrului de Externe, era la curent cu incidentele de frontieră, provocate de partea sovietică. El a informat miniștrii despre o șalupă militară, sovietică, izgonită cu focuri de armă, în zona Tulcea, menționând și alte incidente, cum ar fi cazul vaporului comercial „Giurgiu”, atacat în timp ce se deplasa pe canalul Chilia. Generalul ordonase ministrului de Externe să facă demersuri și proteste la Moscova, fusese alertat Berlinul, iar pe plan militar se luaseră măsuri de apărare, prin colaborarea Marinei cu Corpul II de Armată, care avea răspunderea militară în Dobrogea.

Mihai Antonescu, ministrul Justiției, a informat despre alte complicații, la granița româno-sovietică, din nordul Bucovinei. Procurorul general îi semnalase ministrului că, în zona respectivă, linia provizorie de frontieră despărțea proprietățile agricole rurale și „cei care au rămas colaborau chiar ei la schimbarea granițelor, alături de ceea ce se făcea de trupele rusești, fiindcă acești agricultori voiau să-și apere sau să nu-și apere proprietatea, după cum sunt dincolo sau dincoace de frontieră”⁷². Agricultorii mutau țărșii de frontieră, generând incidente, fapt cunoscut deja de generalul Antonescu, care a cerut generalului C. Petrovicescu, ministrul de Interne, să rezolve cât mai repede problema aprovizionării, pentru că, susținea el, „nemulțumirile sunt provocate de lipsa de aprovizionare, care se datorează și faptului că pământul arabil este trecut la ruși...; avem o soluție să întărim granițele cât mai mult, cu elemente de la Jandarmerie și de la Siguranță, ca să împiedicăm pe țărani să facă operațiunea aceea”⁷³.

Ministrul Justiției a adus în discuție și alte probleme, cum ar fi grupurile de suspecti, agenți bolșevici, cei mai mulți evrei, care treceau granița cu URSS, în ambele sensuri, o listă cu asemenea elemente fiind înaintată Siguranței, pentru cercetări, deși generalul Antonescu sugera „arestări fără zgomot”⁷⁴.

Procurorul general semnalase, cu data de 15 septembrie, că în zona Bucovinei era o accentuată lipsă de alimente, „lipsea mălaiul, lipsea făina de grâu, era o

⁷⁰ Idem.

⁷¹ Idem.

⁷² Idem, p. 98.

⁷³ Idem.

⁷⁴ Idem, p. 99.

scumpete excesivă, populația nu reușea să-și procure aceste articole indispensabile”⁷⁵.

Un alt semnal de alarmă era tras de M. Antonescu, cu privire la situația refugiaților⁷⁶, care nu trebuiau să devină agenți ai distrugerii statului român. Ministrul propunea să li se acorde un sprijin financiar consistent, solicitând, de urgență, o ședință de guvern, în care să se abordeze doar chestiunea refugiaților. Fiecare ministru urma să prezinte modalități de soluționare a problemei, specifice domeniului de resort, dar și în colaborare cu alte ministere.

De la problema ajutorării refugiaților, Consiliul de Cabinet a trecut la o altă problemă, privind atacurile la adresa unor oameni politici. Generalul Antonescu s-a referit la atacurile, dintr-o anumită parte a presei, având ca țintă pe Nicolae Iorga. Chiar dacă, așa cum a ținut să sublinieze, nu avea nimic care „să-l unească cu dl. Iorga”⁷⁷, pe care îl detesta, pentru conținutul unor articole din *Neamul Românesc*, „înainte, (de venirea la putere a generalului Antonescu și a legionarilor- n.L.S.), bineînțeles”⁷⁸, Antonescu a declarat/ordonat: „...nu vreau ca oameni care au adus servicii neamului românesc să fie astfel atacați, trebuie să avem o presă civilizată, nu suntem un stat de sălbatici, ca să se spună că dl. Iorga are o barbă de patru metri... Calificative ca acestea la adresa unui om bătrân nu tolerez”⁷⁹. Horia Sima, vicepreședintele Consiliului de Miniștri, lider al Mișcării Legionare, a intervenit în discuție, precizând că unul dintre ziarele care au publicat asemenea atacuri era *Porunca Vremii*, de coloratură legionară, dar generalul Antonescu a ignorat, aparent, observația, continuând să discute problema cu ministrul Justiției. Era o chestiune de

⁷⁵ Idem

⁷⁶ Ministrul Justiției era iritat, printre altele, de o întâlnire cu delegația avocaților din Basarabia. Aceștia au cerut un ajutor de 5.000.000 de lei, care urmau să fie utilizați, printre altele, și pentru a aduce în România un grup de 100 de avocați. De asemenea, avocații basarabeni au pretins să fie încadrați la Baroul de București, să li se găsească de lucru în întreprinderile bucureștene. Pentru fiecare avocat era solicitată acordarea unui fond de instalare, în valoare de aproximativ 200.000 de lei. Uniunea Avocaților din România, la care s-a adăugat Baroul Ilfov, au trimis ministrului un protest, deoarece de peste un deceniu, la București, Baroul selectase cu exigență avocații și, în consecință, nu era potrivit să fie scoși avocați care lucrau în sistem, în Capitală, pentru a fi înlocuiți cu avocați basarabeni, refugiați. Rezervele ministrului Justiției, față de pretențiile basarabenilor și un potențial conflict, între avocați din București și cei din Basarabia, au nemulțumit toate părțile implicate. Avocatul Brânză, liderul basarabenilor, a invocat o promisiune, a fostului ministru de Externe, Mihail Manoilescu. Acesta, pretindea avocatul, promisesse suma de 3 miliarde de lei, pe care guvernul României urma să-i dea refugiaților. La argumentele ministrului Justiției, cu privire la răsturnarea totală a echilibrului financiar al țării, în cazul unei asemenea alocări, ca și la consecințele politico-militare, avocatul Brânză s-a dovedit insensibil (n.L.S.). „**G-ral I. Antonescu:** ...A venit la mine o delegație de basarabeni, ca să le dau despăgubiri pentru tot ce au pierdut în Basarabia. Eu sunt foarte dornic să le dau, dar cu o singură condiție, să-mi dea și posibilitatea să o fac, să-mi arate fondurile, căci altfel nu o pot face... Nu pot să mă angajez ca dl. Manoilescu, căci eu n-am miliarde. Eu am miliarde deficit la buget, deci nu mă pot angaja să le dau... Dacă încep cu avocații, trebuie să dau și țărânului, căci și acesta și-a pierdut pământul pe care l-a avut. Când voi începe a aluneca pe panta aceasta, nu mă mai pot opri. Deci, nu-mi iau niciun angajament, în această privință”, cf. Idem, p. 102-103.

⁷⁷ Idem, p. 118.

⁷⁸ Idem.

⁷⁹ Idem.

ordine internă, susținea generalul, ca presa să semnaleze obiectiv faptele, în caz contrar urma „să se confişte jurnalul şi să se dea un comunicat pentru ce s-a confiscat”⁸⁰. Ion Antonescu avea, în acest sens, pregătite „directive, pe care urma să le dea Presei”⁸¹.

A intervenit în discuție prof. Gh. Leon, ministrul Economiei Naționale, care a informat Consiliul de Cabinet despre deplasarea, la Berlin, a unei echipe de experți, în legătură cu chestiunea societăților petroliere din România⁸².

Generalul a analizat, în continuarea lucrărilor Consiliului, problema introducerii sistemului grădinăriei la sate, precizând că ordonase ministrului Agriculturii să găsească terenurile de cultură, pentru a asigura fiecărei comune o grădină de zarzavat, „unde să se lucreze în obște;... aş vrea ca din primăvara viitoare să înceapă, aceasta este operă legionară”⁸³.

Enervant era, pentru I. Antonescu, printre altele, și modul în care i se prezenta corespondența, de la ministere. De fapt, documentele erau doar numerotate, dar generalul voia să aibă, pe fiecare dintre ele, adnotări privind „istoricul acelei chestiuni”⁸⁴, precizând, însă, că nu trebuiau notele marginale să se transforme în referate, așa cum a sugerat lt.col. N. Dragomir, ministrul Coordonării și al Statului Major Economic.

În încheierea ședinței, s-a discutat despre necesitatea unor acțiuni care să contracareze propaganda ostilă regimului, prin înființarea unui Birou Politic și de Presă⁸⁵.

Presante s-au dovedit, pentru echipa guvernamentală, problemele Capitalei. Iată de ce, la lucrările Consiliului de Cabinet, de la 1 octombrie 1940, a fost convocat I.Gh. Vântu, primarul general, pentru a prezenta un raport asupra situației Capitalei. Acesta a precizat că se confrunta cu două probleme dificile, organizarea

⁸⁰ Idem.

⁸¹ Idem.

⁸² „**Gh. Leon:** A plecat o comisie la Berlin și a stat de vorbă cu dl. Hitler. A pus chestiunea societăților petroliere, ce facem cu ele, cumpărăm acțiuni? Au spus-o în consiliul de miniștri domnii Manoilescu și Gigurtu. Atunci Hitler a spus (*de ce – n.L.S.*) vă interesează chestia acțiunilor, atâta vreme cât aceste întreprinderi se află în Țara Românească și, prin măsuri legislative, dispuneți de producție, de distribuție, de circulație?/ **G-ral I. Antonescu:** Asta spun eu, deocamdată, nu vreau să las să treacă în mâinile altora, nu vreau să spun cuvântul, să rămână în mâini românești. Deocamdată le blochez (vânzările de acțiuni, la societățile petroliere- *n.L.S.*). Asta e tot ce pot să fac, alții au bani și cumpără tot, noi n-avem posibilitatea, le blochez deocamdată. Toată lumea cumpără acum, noi scăpăm de o plagă și dăm de altă plagă”, cf. Idem.

⁸³ Idem.

⁸⁴ Idem, p. 119.

⁸⁵ „**G-ral I. Antonescu:** O altă chestie, noi trebuie să organizăm o contra-propagandă comunistă, prin Presă, de aceea ar trebui să înființăm un birou politic și de presă. Dar ar trebui să se ocupe și dl. Sima. Am vorbit deja cu Cosmovici, ar trebui vorbit și lui Constant, să facem o contra-propagandă, să apară în jurnale oricât de multe studii, documente, de doctrină. Sunt multe regiuni unde se face propagandă. Așa, la Brașov, ungurii fac propagandă pentru alipirea Brașovului la unguri. Prin urmare, trebuie făcut acest lucru, printr-un birou de presă, la Președinția Consiliului. Am aici și alt punct, declarațiile d-lui Giurăscu etc., atacurile la adresa Regelui. Nu mai apar, nimeni nu se mai ocupă de el”, cf. Idem, p. 119.

aprovizionării și organizarea asistenței sociale. Primarul general s-a referit la necesitatea punerii la punct a unui mecanism de control al prețurilor, la problemele cârnii și a lemnelor⁸⁶.

În privința asistenței sociale, primarul general prezentase, anterior ședinței, atât generalului Antonescu, cât și lui Horia Sima, proiectul de organizare. Dacă până atunci populației sărace i se distribuise doar pâine, urmau a fi distribuite alimente de iarnă, „în cantități mici, 50-60 kg de cartofi, alte zarzavaturi, câteva kg de ulei”⁸⁷. Generalul Antonescu a avut anumite rezerve, față de repartizarea alimentelor, susținând că, până la organizarea sistemului Asistenței Legionare, trebuiau organizate cantine ale săracilor⁸⁸. Apropierea iernii și amplificarea nevoilor populației sărace urmau să fie speculate de adversarii politici ai regimului, care, pentru moment, lansau tot felul de zvonuri, „dovadă fiind și manifestele comuniste, care au început să fie aruncate în cutiile de scrisori”⁸⁹, ajungând chiar și în pachetele de țigări. Asemenea manifestări urmau să fie combătute, după cum susținea generalul Antonescu, prin aplicarea prevederilor unei legi speciale, care urma să fie curând adoptată, prin care „vom da maximum de pedeapsă, pentru cei care continuă opera de distrugere a statului”⁹⁰.

A urmat o analiză a problemei refugiaților, generalul C. Petrovicescu, ministrul

⁸⁶ „*I.Gh. Vântur*: ...chestiunea cârnii – situația este foarte îngrijorătoare, nu numai pentru motivul că Bucureștiul nu este înzestrat cu un târg de vite, absolut necesar aprovizionării, dar și pentru motivul că nu avem nici măcar un abator cu frigorifice, care să dea posibilitatea organizării unei rezerve necesare, care să fie întrebuințată într-un răstimp mai îndelungat... În privința alimentelor, nu a existat control. Prețurile legumelor erau ridicate, nu numai datorită situației grele prin care trecem, dar și pentru că existau intermediari la periferia orașului, care acaparau toate cantitățile, sau le luau în locație directă și stabileau prețurile în mod arbitrar. Problemă gravă a fost și problema lemnului. Depozitele din Capitală, până acum trei zile, nu aveau niciun lemn, pentru că nu era organizată o aprovizionare. În urma măsurilor pe care le-ați ordonat dv., domnule general, s-a organizat această aprovizionare și astăzi avem centre de aprovizionare... Am stabilit un control al acestor prețuri. În această privință, m-am prezentat d-lui vicepreședinte al Consiliului și l-am rugat să binevoiască să dispună să avem și echipe de legionari la dispoziție, pentru a face acest control. În special la carne este absolut necesar, noi avem foarte mari dificultăți cu carnea. Am discutat și la Ministerul Economiei această chestiune și am ajuns la concluzia că trebuie să se organizeze o societate de stat, care să constituie bazele aprovizionării la carne și să hotărască o distribuție rațională, calculând rezervele pe care le avem, pentru că astăzi se taie fără control și *măcelarii angroșiști urcă prețurile după poftele lor, pentru că cea mai mare parte din ei sunt jidani (s.a.)*”, cf. Idem, p. 120-121.

⁸⁷ Idem, p. 121.

⁸⁸ Generalul a intervenit, în timpul expunerii primarului general, cu fermitate, explicând că „trebuie cantine, unde să vină să mănânce, nu trebuie dat nimic, pentru că cine este în mizerie mare este un nenorocit, care caută alinarea în băutură; îi dai haine, lemne, alimente, se duce cu ele și le vinde... Oamenii aceștia sunt viciați. Trebuie reeducarea lor... Până la începerea reeducării lor..., trebuie să fim de acord să organizăm cantine, în care ei să mănânce. Acolo trebuie să aduci medici, doritori de muncă și cinstiți, care să-i vadă, căci mulți din ei sunt bolnavi de sifilis, angină difterică, scarlatină și alte boli molipsitoare”, cf. Idem.

⁸⁹ Idem, p. 122.

⁹⁰ Idem.

de Interne, prezentând un raport despre situația acestora. Generalul Antonescu era îngrijorat, în special, de persoanele care se refugiaseră în Capitală. El a cerut să fie luate măsuri, în urma cărora persoanele în cauză să fie scoase din București, unde constituiseră „vulcani comuniști”. Trebuiau îndepărtați refugiații și din centrele industriale importante și dispersați în țară, „la lucrări de cale ferată și altele”⁹¹. Subsecretarul de stat pentru Colonizare și Populație Evacuată, C. Georgescu, a readus în atenția Cabinetului situația avocaților refugiați. Generalul Antonescu a propus ca, încă din acea zi, ministrul Justiției să facă un decret, potrivit căruia avocații evrei să aibă drept de a pleda doar în procesele conaționalilor lor. Altă propunere, tot a generalului, era ca „în toate Contencioasele existente, avocații să fie doar români, iar a treia măsură este plasarea tuturor avocaților și a celorlalte profesii liberale în locurile rămase libere, prin eliminarea evreilor; deocamdată, am dat principiile”⁹².

Vladimir Dumitrescu, secretar general la Departamentul Cultelor și Artelor, a solicitat soluționarea cazului celor 800 de preoți refugiați, pentru care a propus „să se creeze o serie de parohii noi, unde să fie numiți”⁹³.

Ministrul de Interne a atras atenția asupra unui presupus sabotaj, la Moreni, cazul fiind anchetat de armată, Siguranță, Serviciul Secret⁹⁴. Generalul Antonescu a recomandat măsuri energice pentru soluționarea urgentă a cazului.

Consiliul de Cabinet a continuat, prin dezbaterile unor probleme, prezentate de V. Iașinski, ministrul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale. Iașinski a prezentat textul unui decret, prin care medicii „să-și poată căpăta gradațiile (doar cei care erau funcționari și medici – *n.L.S.*), de care până acum erau lipsiți”⁹⁵. Pentru că era o problemă care ținea de Ministerul de Finanțe, în cazul în care ministrul Muncii ar fi întâmpinat opoziție, generalul Antonescu a promis că va interveni pentru alocarea fondurilor.

S-a dezbătut, probabil urmare a unei înțelegeri anterioare, între generalul Antonescu și Horia Sima, problema reprimirii, „în serviciile particulare, a legionarilor dați afară, în timpul regimului politic trecut”⁹⁶, iar o comisie de anchetă militară, de la Marele Stat Major, urma, chiar în ziua următoare, să se deplaseze la cazarma Regimentului 3 Olt, pentru a lămuri cazul comandantului, colonelul Zenescu, cel care, se pare, rupsese afișele cu proclamațiile generalului Antonescu.

Consiliul a luat sfârșit cu analiza situației românilor, refugiați din „Ardealul

⁹¹ Idem, p. 128.

⁹² Idem, p. 129.

⁹³ Idem, p. 131.

⁹⁴ „*G-ral C. Petrovicescu*: Vă aduc la cunoștință că s-a întâmplat un incendiu la un batal de păcură la Moreni, se bănuiește că focul a fost pus de o mână criminală. Se fac cercetări și au fost înștiințate și Marele Stat Major, Direcția Generală a Poliției de Siguranță și Serviciul Secret. Două sute de vagoane de reziduuri de țigări au ars”, cf. Idem, p. 132.

⁹⁵ Idem, p. 133.

⁹⁶ Idem.

ocupat, care au fost alungați de pe proprietățile cu care fuseseră împrăștiți”⁹⁷, generalul I. Antonescu cerând ferm să se protesteze, nu numai la Budapesta, ci în toată Europa, față de sistemul practicat de unguri. În finalul reuniunii, pe picior de plecare, generalul a reluat problema răspândirii manifestelor comuniste, anunțând deja conținutul unui decret în această privință. Cei care erau prinși difuzând manifeste urmau să fie judecați, în cel mult 24 de ore, iar pedeapsa se ridica la 5 ani de închisoare.

În următorul Consiliu, generalul Antonescu a prezentat miniștrilor hărțile cu care „ungurii au obținut (o parte a Transilvaniei, prin – *n.L.S.*) Arbitrajul de la Viena”⁹⁸, subliniind că aceleași hărți, pe care zonele de locuire românească să fie marcate, pentru a ieși în evidență, cu roșu, vor demonstra nedreptatea făcută României.

S-a trecut la discutarea unor probleme economice, ajungându-se la concluzia că, în domeniul economic, orice măsură adoptată implica pregătirea opiniei publice, lămurirea acesteia, în prealabil: „arătând rațiunea pentru care luăm o anumită măsură, numai atunci măsura va fi primită de public așa cum trebuie”⁹⁹. În acest sens, trebuia să se implice Ministerul Propagandei, chiar generalul Antonescu, prin intervenții radiofonice, Mișcarea Legionară – prin mijloacele proprii de propagandă, ministerele de resort.

Opinia publică trebuia informată că prețurile urmau să fie stabilizate, după care era necesară fixarea unui raport între prețurile industriale și cele agricole, pentru echilibrul financiar și cel social, în stat, „dar și pentru echilibrul politic, în raport cu celelalte state”¹⁰⁰. Toate ramurile economice trebuiau să reducă cheltuielile administrative, să facă economii severe, deoarece guvernul nu avea posibilitatea să acopere deficitele¹⁰¹.

În acel moment, pentru nevoile populației, statul nu avea la dispoziție decât 60% cantitatea de ulei, necesară consumului intern. Lt.col. N. Dragomir, ministrul Coordonării și al Statului Major Economic negociase cu partea germană să „ne lase necesarul”¹⁰² de ulei, pentru a preveni unele manifestări populare, de nemulțumire,

⁹⁷ Idem

⁹⁸ Idem, p. 134. „*G-ral I. Antonescu*: Aceste hărți au apărut pe străzile Vienei, două ceasuri după ce se dăduse deja Arbitrajul cu noua frontieră, ceea ce înseamnă că Arbitrajul era hotărât dinainte. Dar chiar aceste hărți arată nedreptatea elocventă care s-a făcut Țării Românești. Ei au însemnat cu o culoare ștearsă, mov, toate satele românești și au făcut cu roșu, ca să ia ochii, tot ce este unguresc. De asemenea, au făcut cu culoare galbenă satele nemțești, așa încât ele se pierd în roșu și apar tot ca ceva unguresc... Am cerut să se reproducă aceste hărți, care ne vor servi la o propagandă făcută chiar pe baza lor. Bineînțeles, acum am făcut cu roșu tot ce este românesc și cu o culoare ștearsă tot ce este unguresc. Iată toată masa românească, care a fost nedreptățită! Așa pregătim, încetul cu încetul, o propagandă în această privință”, cf. Idem, p. 134-135.

⁹⁹ Idem, p. 135.

¹⁰⁰ Idem

¹⁰¹ Idem, p. 136.

¹⁰² Idem. „*Lt.col. N. Dragomir*: Am început un aranjament... Am convenit cu germanii să ne lase

față de noul regim.

Ministrul Agriculturii, ca și generalul Antonescu erau preocupați de perioada de înșămânțări, considerată o adevărată bătălie a ogoarelor, pentru care guvernul era pregătit să mobilizeze toate forțele disponibile, „ieșind la lucru cu legionarii și cu toată lumea, fiindcă nu mai erau decât două săptămâni”¹⁰³ pentru finalizarea lucrărilor.

În vederea aprovizionării populației cu lemne, prof. Pompiliu Nicolau, ministrul Lucrărilor Publice, a prezentat „un impediment (constituit datorită – *n.L.S.*) blocării rampelor, în care s-au descărcat lemnele, din cauză că în anumite centre, cum era Timișoara, camioanele și căruțele erau rechiziționate pentru armată, iar lemnele nu se puteau transporta în oraș”¹⁰⁴. Gărilor urmau să fie deblocate cu ajutorul armatei, folosindu-se, dintre camioanele rechiziționate de aceasta, doar cele care nu fuseseră repartizate la muncile agricole.

Sedinta a continuat, prezentându-se problema aprovizionării cu carne a populației Capitalei, constituirea, la nivel național, a rezervelor de sare, sodă, var, săpun¹⁰⁵.

Analizând situația Crucii Roșii, scutită de impozite către stat, cât și a organizației „Ajutorul Legionar”, pentru care se propusese scutirea de impozite, generalul Antonescu a respins neimpozitarea, motivând că „mai bine dăm un ajutor decât să scutim; să nu avem aerul că creăm ceva privilegiat în stat, am pus Palatul la impozite, astăzi Regele își pune timbrul pe scrisori, plătește benzina ca și noi, prin urmare nu pot să fac lucruri din acestea”¹⁰⁶. Pentru a nu-l nemulțumi pe Horia Sima, generalul a precizat că „Ajutorul Legionar” trebuia să se încadreze în stat, ca orice altă instituție, „însă noi avem posibilitatea de a ajuta, dându-i sub formă de ajutor cotă parte din impozite, să vedem cât are nevoie, în această privință”¹⁰⁷, Horia Sima fiind de acord cu varianta propusă.

În problema contractelor de stat, generalul Antonescu a ordonat să se dea un comunicat al guvernului, în care să se precizeze că „pentru contractele trecute, fiindcă multe dintre ele s-au dovedit oneroase, să nu se plătească decât până la procentul de 80%, ca statul să rămână cu acoperirea de 20%, , care urmează a se achita furnizorului numai în cazul când ancheta va constata că el a fost corect și statul n-a fost frustrat; iar

necesarul, așa că, astăzi, cantitatea de 3800 de vagoane, consumație strict necesară nouă, ne este asigurată”, cf. Idem.

¹⁰³ Idem.

¹⁰⁴ Idem, p. 139.

¹⁰⁵ „**Lt.-col. N. Dragomir**: Pentru aprovizionarea cu carne a Capitalei, am pus bazele unei mari societăți, care va începe să funcționeze. De asemenea, în regiunile lipsite, am luat măsuri ca, în zece zile, să fie în toată țara rezerve de sare, pe 45 de zile, de asemenea sodă și var. În fine, problema săpunului a fost rezolvată prin prima experiență industrială care s-a făcut, pentru un vagon de săpun, în baza invenției d-lui prof. Pamfil. Acest săpun va fi mult mai ieftin și în cantități îndestulătoare, mergând și la export”, cf. Idem, p. 145-146.

¹⁰⁶ Idem, p. 146.

¹⁰⁷ Idem.

pe viitor, tot ceea ce se angajează se plătește integral”¹⁰⁸. Problema nu a fost rezolvată, pe moment, generalul solicitând miniștrilor să se consulte, pentru a ajunge la o soluție echilibrată. Reorganizarea ministerelor, salarizarea anumitor categorii de bugetari, executările silite decurgând din Legea Conversiunii¹⁰⁹, eliminarea fondurilor pentru ziariștii acreditați pe lângă diferite ministere, întreruperea plăților pentru cei care fuseseră distinși cu diferite ordine și medalii – iată probleme care urmau să fie rezolvate ulterior.

Sedința s-a încheiat cu anunțul făcut de generalul Ion Antonescu, cu privire la normalizarea situației din „Banat, Sibiu și regiunile nemțești de prin Ardeal”¹¹⁰, zone în care etnicii germani făcuseră „fel de fel de năzbâtii, organizaseră gărzi, se opuneau la rechiziții și așa mai departe”¹¹¹. Antonescu a precizat că asemenea acte, de nesupunere civică, au fost determinate de o neînțelegere, produsă de un ordin al fostului prim-ministru Gigurtu, „ca să nu răspundă când li se cer rechiziții”¹¹².

Următoarea reuniune a Consiliului de Cabinet, de la 4 septembrie 1940, a început cu analiza unui fapt care provocase mari agitații, în țară. Un decret-lege, cu privire la punerea sub anchetă „a principalilor autori ai crimelor politice care s-au comis”¹¹³, a fost publicat în presă, dar cuvântul *principali* (s.a.) a fost omis. S-au produs, după publicarea decretului, o serie de *agitații* (s.L.S.), pentru că, în afara acțiunilor *autorilor principali* (s.a.), fuseseră comise „la periferie, o mulțime de acte extralegale, ale legionarilor, contra jandarmilor, prefectilor; intenția mea (a generalului Antonescu- n. L.S.) a fost să vizez numai pe autorii de sus, nu pot merge la infinit până jos, fiindcă înseamnă să fac rău țării”¹¹⁴. În categoria celor care intrau în vizorul comisiilor de anchetă nu trebuiau incluși, așa cum a detaliat generalul Antonescu, coloneii care fuseseră prefecti, la fel unii dintre comandanții legionari. Cu toate acestea, ei figurau pe tabloul principal al comisiilor de anchetă, dar situația urma să fie modificată, la ordinul generalului, de ministrul de Interne, generalul C. Petrovicescu, supervizat de Horia Sima.

A intervenit și ministrul Justiției, Mihai Antonescu, precizând că, în cadrul unei anchete preliminare, a Justiției militare, au fost audiați 96 de ofițeri superiori,

¹⁰⁸ Idem, p. 147. Anchete, tehnice și judiciare, se desfășurau, controlând gestiunea fondurilor publice, inclusiv la Palatul Regal și la Prefectura Poliției Capitalei (n.L.S.).

¹⁰⁹ „G. Cretzianu (ministrul Finanțelor- n.L.S.): Am și dat ordin organelor fiscale să suspende executările. Se pune însă chestiunea celor care sunt puși acum în fața plății ratelor restante. Ar urma ca tot ce a fost de plată pe 1940 să se eşaloneze, pe restul anilor de conversie... Să chemăm și Banca Națională, ca să găsim o formulă de comun acord”, cf. Idem, p. 151.

¹¹⁰ Idem, p. 152.

¹¹¹ Idem.

¹¹² „G-ral Ion Antonescu: ...Ordinul primului-ministru! A crezut că salvează granițele. Abia aseară s-a rezolvat problema, s-a numit un nou Gauleiter german, cu care am discutat problema, a înțeles și a dat ordin în consecință. Voi da un comunicat în această privință, ca nici în cazărmi să nu se mai brutalizeze nemții”, cf. Idem.

¹¹³ Idem, p. 153.

¹¹⁴ Idem.

doar pentru informații, pe baza cărora urmau să se facă cercetări, privitoare la alte persoane.

După această intervenție, echipei guvernamentale i s-a expus o problemă delicată, de politică externă, analizată, chiar în dimineața aceea, de generalul Antonescu, cu ministrul Afacerilor Străine, M. Sturdza. În Ardealul ocupat de unguri continuau atrocitățile față de populația românească, chiar dacă, de la Roma și Berlin se făcuseră presiuni (așa susținea generalul Antonescu – *n.L.S.*) pentru încetarea acestor violențe. Ministrul Afacerilor Străine primise ordin, de la generalul Ion Antonescu, să facă noi demersuri la Berlin, la Roma și la Legația Ungariei, „să-l cheme pe domnul Bardossy și să i se spună că trecem la represalii dacă nu încetează”¹¹⁵. Represaliile propuse de generalul Antonescu constau în internarea, în „tabere de concentrare”¹¹⁶, a liderilor maghiari, aflați pe teritoriul României, „întrebuințarea unor mijloace severe contra lor, până când atrocitățile, din partea Transilvaniei, cedată Ungariei, vor înceta”¹¹⁷. La acestea se adăuga „suspendarea tuturor gazetelor ungurești din Transilvania”¹¹⁸.

A urmat, pe ordinea de zi a reuniunii Consiliului de Cabinet, detalierea organizării Asistenței Legionare, în primul rând în centrele industriale, în care începeau, după afirmațiile generalului Antonescu, mișcări comuniste¹¹⁹.

¹¹⁵ Idem, p. 154. În acel moment, Bardossy nu se afla la Legație, fiind la Budapesta. Ministrul Afacerilor Străine, M. Sturdza a discutat cu însărcinatul cu afaceri al Ungariei, la București. În consiliul de cabinet, M. Sturdza susținea că, în timpul discuției, însărcinatul cu afaceri, al Ungariei, a fost timid, rușinat și a exprimat speranța că lucrurile se vor aranja (*n.L.S.*).

¹¹⁶ Idem.

¹¹⁷ Idem.

¹¹⁸ Idem. „**G-ral I. Antonescu:** ...La Ministerul de Interne să se pregătească niște lagăre, deoarece, dacă vor continua așa, voi trece la represalii... Dl. Valer Pop vine mâine aici tot pentru această chestiune, fiindcă domnia sa spune că situația este foarte gravă. În același timp, pentru că propaganda nu funcționează cum trebuie, vă rog să strângeți toate datele, asupra acestor atrocități, la Ministerul de Interne./ **M. Sturdza:** Avem un dosar legat, iar pe măsură ce ne sosesc alte cazuri, facem alte dosare./ **G-ral I. Antonescu:** Dosarul nu-l citește nimeni. Trebuie să facem un grafic de schingiuri, morți, coloniști care sunt alungați. Trebuie prezentat ceva grafic, pe diferite categorii de samavolnicii... Trebuie prezentate în mod ingenios, fiindcă nici germanii, nici alții nu au timp să citească dosare, acestea vă servesc dvs., pentru a concretiza sub formă de grafice această chestiune”, cf. Idem, p. 154-155. Anterior acestui consiliului de cabinet, generalul Antonescu primise un raport de la Valer Pop, cu privire la atmosfera politică de la Budapesta și modul în care încercase, în conformitate cu instrucțiunile primite de la general, să obțină, de la guvernul Ungariei, ca minoritatea românească din această țară să aibă același statut ca minoritatea germană. Tratatul cu guvernul de la Budapesta nu au dat rezultatele așteptate, pentru că guvernul Ungariei pretindea că în România nu exista un regim politic stabil, că nu exista o constituție și nu se putea încheia un acord bilateral, pe considerentul că nu existau garanții constituționale privind respectarea drepturilor etnicilor maghiari din România (*n.L.S.*).

¹¹⁹ „**G-ral I. Antonescu:** Domnilor, sunt o serie de conflicte de muncă, care încep să apară... Eu nu mă sperii, fiindcă știu că, de câte ori s-a schimbat regimul, muncitorii au profitat ca să facă presiuni și să facă ceva. Mijlocul este greva, conflictul de muncă. Nu ne intimidăm, dar nu este mai puțin adevărat că, în cazul nostru special, sunt împinși de cei care au capitalurile la spate sau de interese străine, ca Sovietele”, cf. Idem, p. 157.

S-a discutat, după aceea, pe marginea unui anunț, făcut tot de generalul Antonescu, privind venirea, în scurt timp, în România, a patru escadrile germane, de aviație și a unei divizii germane, motomecanizate. Era necesar să funcționeze propaganda, pentru a pregăti opinia publică cu privire la această prezență militară germană în țară¹²⁰.

Revenind la tensiunile româno-ungare, generalul Antonescu afirma că ungurii intenționau să demonstreze că tot Ardealul era al lor, iar oficialitățile din Ungaria pretindeau că, prin Arbitrajul de la Viena, li se făcuse o nedreptate. Guvernului României i se reproșa, chiar de primul ministru, „tăcerea”, la asemenea atacuri din partea oficialităților de la Budapesta. M. Sturdza a intervenit, reamintind generalului că „avem cuvânt de ordine să tăcem”, dar i s-a precizat că ordinul nu viza ignorarea apărării, prin intermediul propagandei oficiale, a drepturilor statului român asupra Transilvaniei¹²¹.

Generalul Antonescu a cerut ministrului de Finanțe să-i prezinte situație detaliată a soldurilor, creditor și debitor, ale statului român pe plan extern¹²².

Tot la propunerea generalului, Consiliul de Cabinet a reluat dezbaterea problemelor privind aprovizionarea populației, popularizarea măsurilor luate de guvern, situația transporturilor pe căile ferate, situația funcționarilor refugiați și introducerea în comerț a elementelor legionare, tinere, mai ales în Moldova, „să luăm din mâinile jidanilor comerțul pe care îl exercită astăzi”¹²³. Această ultimă intenție,

¹²⁰ „**G-ral I. Antonescu**: Domnilor, trebuie să începem propaganda, în ceea ce privește venirea germanilor aici. Dvs. știți că... eu am tratat, fiindcă am vrut să consolidez poziția României față de Axă, am vrut să tai rușilor orice veleități de cucerire a Moldovei și de prezență în Dobrogea, prin prezența germanilor la noi. Am tratat și am ajuns la un sfârșit favorabil... Cu prezența diviziei motorizate în Țara Românească, cred că tăiem, ungurilor și rușilor, orice îndoială că germanii sunt cu noi”, cf. Idem, p. 159.

¹²¹ „**G-ral I. Antonescu**: Trebuie să atacăm această problemă, pentru că avem drepturi istorice și entice. Națiunea noastră a fost așezată pe principiul naționalităților. S-a făcut o nedreptate României și prin *Quo vadis* (articol publicat în *Pester Lloyd*, în care se susținea că Ungaria fusese nedreptățită prin Arbitrajul de la Viena, deoarece guvernul de la Budapesta pretindea că întreaga Transilvanie ar fi trebuit să-i fie atribuită – *n.L.S.*) vor ca această nedreptate (făcută României, prin atribuirea, în cadrul Arbitrajului de la Viena, unei părți din Transilvania Ungariei- *n.L.S.*) să fie și mai mare. Ei joacă pe coroana Sfântului Ștefan, eu pe coroana de laur a lui Traian și pe martiriul lui Decebal. Dar toate acestea trebuie arătate...”, cf. Idem.

¹²² Generalul Antonescu știa, deja, în momentul solicitării, adresată ministrului de Finanțe, că plățile de armament către Germania erau aproape la zi, la fel și cele către Italia și Marea Britanie. Generalul era îngrijorat de faptul că văzuse un decret, semnat de Gh. Tătărescu, cu privire la o posibilă scoatere a aurului de la Banca Națională. Chiar dacă nu fusese pusă în practică această acțiune, generalul pretindea că existase un plan, conform căruia aurul din Banca Națională să fie scos și transportat, aerian, acolo unde s-ar fi aflat fostul rege Carol al II-lea și un presupus guvern românesc, în exil (*n.L.S.*). „**G-ral I. Antonescu**: Domnii Tilea, Franasovici – nu sunt încă sigur – și Pangal se agită. Dl. Pangal s-a întâlnit cu regele Carol la San Sebastian.../ **M. Sturdza**: Decretul îl recheamă, la 15 octombrie./ **G-ral I. Antonescu**: Era destinat să facă parte din guvernul din străinătate al regelui Carol. A fost un schimb de telegrame cu dl. Gafencu, în care spunea că este chemat de dl. Tilea la Paris, să formeze guvernul... Trebuie să facem un decret-lege, în care să spunem că toți cei care sunt în străinătate și se agită contra ordinii de stat actuale în Țara Românească, vor fi considerați ca făcând acte de înaltă trădare...”, cf. Idem, p. 164.

¹²³ Idem, p. 167.

exprimată la finalul reuniunii, urma să se aplice chiar din prima lună a anului 1941.

Se încheia, astfel, la 4 octombrie 1940, aproape o lună de coabitare politică, dintre generalul Antonescu și Mișcarea Legionară. Guvernul României funcționa, era preocupat să rezolve problemele interne și externe, generalul Antonescu fiind permanent informat despre ceea ce putea periclita noul regim politic. Rezolvările găsite erau, de fapt, ordine precise, emise de general, după consultări, fie cu miniștrii de resort, fie cu alți tehnocrați. Horia Sima, ca și ceilalți miniștri legionari, erau prudenți, aparent limitându-se la aspecte tehnice ale guvernării, fără a neglija promovarea intereselor Mișcării Legionare, dar în limite rezonabile, pentru a nu ajunge la un dezacord, fățiș, cu generalul Antonescu.